

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2020

Loviisan kaupunki

Sisällys

1	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	1
1.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät	1
1.2	Tarkastuslautakunnan kokoonpano	1
1.3	Tarkastuslautakunnan työskentely kaudella 2020–2021	2
1.4	Tilintarkastus	2
2	Edellisten vuosien arviointikertomusten perusteella tehtyjen toimenpiteiden arviointi 29.3.2021 tilanteen mukaan.....	3
3	Tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	6
3.1	Strategiset tavoitteet	6
3.2	Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	7
3.3	Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	9
3.4	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	12
3.4.1	Demokratiapalvelut	12
3.4.2	Kaupunginkansliakeskus	12
3.4.3	Perusturvakeskus	13
3.4.4	Sivistys- ja hyvinvointikeskus	16
3.4.5	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus	17
3.4.5.1	Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	18
3.4.5.2	Maaseutuyksikkö	19
3.4.6	Hulevesi-taseyksikkö	20
4	Henkilöstö.....	21
4.1	Henkilöstöhallinnon kolme päätavoitetta vuonna 2020.....	21
4.2	Great Place to Work®	23
5	Kuntakonsernille asetetut tavoitteet sekä kuntakonsernin ohjaus ja valvonta.....	24
6	Taloudellisen kehityksen arviointi.....	26
6.1	Loviisan kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys.....	26
6.2	Koronaviruskriisin vaikutusten arviointi	26
6.3	Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset vuonna 2021.....	27
6.4	Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset vuonna 2022.....	29
6.5	Muut havainnot	30
7	Johtopäätökset	32
7.1	Kehityskohteet 2020.....	33
7.2	Lopuksi	34
8	Allekirjoitukset.....	35
	Liite 1.....	36

1 Tarkastuslautakunnan toiminta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalain 121. §:n mukaan seuraavasti:

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- 5) valvoa 84. §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Loviisan kaupungin vuoden 2020 toiminnan on arvioinut kaupunginvaltuuston valitsema tarkastuslautakunta. Tarkastuslautakunnassa on seitsemän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2020		
Varsinaiset jäsenet	Varajäsen	Ryhmä
Pertti Lohenoja, pj	Henry Laitinen	SDP
Mia Aitokari, vpj	Mona Antas	RKP
Thérèse Meriheinä	Carita Ekström	RKP
Berndt-Gustaf Schauman	Ilkka Relander	RKP
Auli Lehto-Tähtinen	Elisa Näätänen	SDP
Henry Friman	Rainer Santapukki	KOK
Immo Stenberg	Henry Ruotsalainen	PS

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut KPMG Oy Ab:lta Laura Katila.

1.3 Tarkastuslautakunnan työskentely kaudella 2020–2021

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2020 arviointiin liittyen yhteensä 12 kertaa, joista 4 kokousta pidettiin syyskauden 2020 aikana ja 8 kokousta kevätkaudella 2021. Työssään lautakunta on kuullut kaupungin viranhaltijoita ja tutustunut eri keskusten toimintaan ja talouteen. Lisäksi on käyty läpi hallintoelimien pöytäkirjoja, vuosien 2020 ja 2021 talousarvioita, taloussuunnitelmaa 2020–2022 sekä vuoden 2020 tilinpäätös ja toimintakertomus.

Tarkastuslautakunnan työohjelman painopistealueet olivat hallinto, konsernivalvonta- ja ohjaus sekä investoinnit. Tarkastuslautakunta järjesti 21.1.2021 etätoteutuksena konsernivalvonnan koulutuksen, johon osallistui lautakunnan jäsenten lisäksi 12 kutsuttua viranhaltijaa.

Tarkastuslautakunnan kokousten toimialaesittelijät kaudella 2020–2021	
Aika	Vieraat
9/2020	Kaupunginkansliakeskuksen johtaja Kristina Lönnfors
10/2020	Kaupunginjohtaja Jan D. Oker-Blom Talouspäällikkö Fredrik Böhme
11/2020	Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Mia Heijnsbroek-Wirén Henkilöstöpäällikkö Thomas Grönholm
12/2020	Vt. elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen johtaja Sari Paljakka Perusturvajohtaja Carita Schröder
1/2021	Vesiliikelaitoksen johtaja Markku Paakkarinen
2/2021	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja Kirsi Kinnunen
3/2021	Talouspäällikkö Fredrik Böhme Henkilöstöpäällikkö Thomas Grönholm
4/2021	Kaupunginjohtaja Jan D. Oker-Blom

Saatettuaan työohjelmansa loppuun tarkastuslautakunta antaa kaupunginvaltuustolle vuoden 2020 arviointikertomuksen.

1.4 Tilintarkastus

Loviisan kaupunginvaltuusto on tehnyt hankintapäätöksen hallinnon ja talouden tarkastuspalveluista tilikaudelle 2017–2020 kokouksessaan 8.3.2017 (§ 25). Kaupunginvaltuusto valitsi KPMG Oy Ab:n tuottamaan tarkastuspalvelut. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT, CIA Martin Slotte. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteuttamisesta. Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle väliraportteja tarkastuskautena tehdyistä tarkastuksista sekä tilintarkastuskertomuksen. Tarkastusten tuloksista on raportoitu myös kaupungin johdolle.

Tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin tarkastuslautakunnan toimeksiannosta vuosille 2021–2024. Kaupunginvaltuusto päätti 17.2.2021 hyväksyä tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti KPMG Oy Ab:n tuottamaan tilintarkastuspalvelut Loviisan kaupungille tilikausille 2021–2024. Kuntalain 122. §:n mukaan kunnan tytäryhteisön tilintarkastajiksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

2 Edellisten vuosien arviointikertomusten perusteella tehtyjen toimenpiteiden arviointi 29.3.2021 tilanteen mukaan

Kehityskohdetaulukko sisältää 17 kehityskohdetta. Näistä on neljä merkitty vihreiksi eli toteutetuiksi. Loput 13 kohdetta on edelleen kesken. Näistä yksi on vuodelta 2015, yksi on vuodelta 2016, samoin yksi vuodelta 2017, viisi vuodelta 2018 ja vuodelta 2019 taulukosta on viisi kohdetta kesken. Viime vuonna punaisina olleista on poistettu 2018/12, koska Posintran kanssa ei ole voimassa sopimusta. Tarkastuslautakunta edellyttää, että Cursor Oy:n kanssa sovittuja kehityskohteita seurataan ja kirjataan kehitys- ja konsernijaostossa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/1:** Kehitys- ja konsernijaosto seuraa ja kirjaa Cursor Oy:n kanssa sovittujen kehittämiskohteiden edistymistä kuukausittain kokouksissaan.

2015/6 Sijoitus- ja rahoitusstrategian laadinta. **Kesken**

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Varallisuushoidon ja sijoitustoiminnan perusteita ei ole vielä määritelty. Sijoitusstrategian laadinta on suuren työmäärän johdosta jouduttu siirtämään eteenpäin. Strategian laatimisen jälkeen sen toteutumista seurataan vuosittain talousarvion yhteydessä. Kunnes strategia on hyväksytty kysymykset varallisuuden hoidosta ja sijoitustoiminnasta tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

2016/2 Kaupungille luodaan keskitetty sopimusrekisteri sopimusten hallinnan ja valvonnan helpottamiseksi. **Kesken**

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Kaupungin tiedonhallintalain mukainen asiarekisteri koostuu useammassa eri järjestelmässä olevista tiedoista. Lähtökohtaisesti tieto kirjataan vain yhteen järjestelmään. Suurin osa sopimustiedoista kirjataan asiahallintajärjestelmä Dynastyyn sopimushallintaosioon, mutta joidenkin sopimusten osalta oikea kirjaamispaikka on muu kyseisen toiminnan asijärjestelmä. Työn alla olevasta tiedonhallintamallista ilmenee, mitä tietoja mistäkin järjestelmästä löytyy. Olennaista on se, että sopimukset on kirjattu oikeisiin järjestelmiin ja että niitä seurataan ja valvotaan. Käynnissä on sähköisen toiminnanohjaussuunnitelman laadinta ja asiakirjahallintaohjelman versiopäivitys. Nämä edesauttavat omalta osaltaan asioiden tarkoituksenmukaisen kirjaamisen.

2017/1 Työpaikkakehityksen seurantaan paremmat mittarit. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Työpaikkojen määrää seurataan Cursorin alueellisia mittareita hyödyntäen.

2018/6 Muistiotositteiden hyväksymiskäytäntö otetaan kattavasti käyttöön. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Sarastia-365 taloushallinnon ohjelmaversio otetaan käyttöön lokakuussa 2021. Ohjelma mahdollistaa myös muistiotositteiden sähköisen hyväksynnän.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Tilintarkastajan havaintojen mukaan muistiotositteiden hyväksymiskäytäntö on otettu käyttöön loppuvuodesta 2020.

2018/5 Omistajaohjauksesta kirjataan päätökset kaupunginhallituksen pöytäkirjoihin. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Konserniohjeen mukaan omistajaohjausta antaa kaupunginhallituksen lisäksi myös kehittämis- ja konsernijaosto sekä pienempien yhtiöiden osalta kaupunginjohtaja. Annetun omistajaohjauksen kirjaamiseen kiinnitetään enemmän huomioita.

2018/4 Pitkän aikavälin investointisuunnitelma Loviisan Vesiliikelaitoksen ja Loviisanseudun Vesi Oy:n sekä omistajakuntien kanssa. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Asiaa työstetään. Koronaviruspandemiavuoden aikana asia ei ole edennyt.

2018/3 Kuntastrategian ja kuntastrategiaan liittyvien ohjelmien saattaminen ajantasaisiksi. Kesken

- Työ on käynnissä. Kaupunginvaltuutetuille järjestettiin elokuussa seminaaripäivä, jonka aiheena oli muun muassa kaupungin strategia. Kaupunginhallitus palautti luonnoksen strategian päivitykseksi uuteen valmisteluun 8.2.2021. Tavoitteena on, että strategia on päivitetty uuden valtuustokauden alkaessa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Strategiaan liittyvien ohjelmien päivittämiseen tulisi ryhtyä mahdollisimman pian.

2018/1 Vanhojen sopimusten kirjaaminen asianhallintaohjelmaan. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Asiakirjahallintaa on hoidettava lain ja ohjeistusten mukaisesti. Vanhojen sopimusten kirjaamista jatketaan kohdassa Kommentti / toimintasuunnitelma kerrotun mukaisesti.

2019/4 Hyvinvointikatsaus tulisi jatkossa lähettää lausuntokierrokselle asianmukaisesti lautakuntiin. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Ehdotettu käytäntö otetaan käyttöön seuraavan hyvinvointikatsauksen yhteydessä. Uusi käytäntö korostaa käsittelyn aikataulutuksen huomioimista asian valmistelun yhteydessä.

2019/5 Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun toimia on tehostettava lakien ja määräysten toteuttamiseksi. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Ehdotettuun käytäntöön pyritään vuoden 2021 aikana. 1. Sähköisen arkiston hankinta tehdään syksyn 2021 aikana. 2. Rakennustarkastajan rekrytointi aloitettiin 2/2021, hakuaikaa on pidennetty 29.3. asti. 3. Rakennusrekisterin päivitys jatkuu projektityön kautta vuoden 2021 loppuun asti. 4. Ympäristönsuojelun päätösvaltaa on delegoitu, rakennusvalvonnan vastaava päätös tulee valmisteluun kevään 2021 aikana.

2019/6 Maaseutuyksikkö on eriytettävä elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen luvuissa omaksi seurattavaksi yksiköksi. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Maaseutuyksikkö on infrastruktuuriyksikön kokonaisluvuissa mukana, mutta esitetään myös eroteltuna teksteissä ja lukuina. Kirjanpidon eriyttämistä ei ole tehty. Kaupungin päätäessä lomittajatoiminnan 31.12.2021 tarkastetaan myös aiheelliset kirjanpidolliset toimenpiteet.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Tarkastuslautakunnan ehdottama erottelu raportointia varten on toteutettu.

2019/7 Kehitys- ja konsernijaosto jalkauttaa omistajaohjaus- ja konserniohjeen ohjeistamalla tytäryhteisöjä sen sisällöstä ja sen tuomista raportointivelvoitteista ja muista velvoitteista. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Konserniohje ohjaa toimintaa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Konserniohjeen toimittaminen konserniyhtiöille ei ole ohjeen jalkauttamista. Konserniyhtiöissä ei vielä tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan täysin tunneta ohjeita.

2019/8 Kehitys- ja konsernijaosto käynnistää tytäryhteisöjen tuloksien kvartaaliseurannan. Kesken

- Kaupunginvaltuuston hyväksymä kommentti kuuluu: Kehitys- ja konsernijaosto seuraa tytäryhteisöjen taloutta ja toimintaa säännöllisesti.

YLEISET HAVAINNOT KEHITYSKOHDETAULUKOSTA:

- Vaikka kehityskohde 2015/14 kehityskeskustelujen raportoinnista on merkitty vihreäksi, ei 67 %:n kehityskeskustelujen toteuma ole läheskään tyydyttävä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Kehityskohdetaulukko kehitettiin ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kaupungin toimintojen kehittämisen työkaluksi. Jotta se toimisi olisi kaupunginhallituksen seurattava kohteiden edistymistä säännöllisesti esimerkiksi kerran kuussa kokouksissaan.
- **Kehityskohde 2020/2:** Kaupunginhallitus seuraa kehityskohteiden edistymistä ottamalla seuraamispykälän säännöllisesti kaupunginhallituksen esityslistalle kerran kuukaudessa.

3 Tavoitteiden toteutumisen arviointi

3.1 Strategiset tavoitteet

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jonka tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Loviisan kaupungin strategia oli hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.12.2016 (123 §). Loviisan kuntastrategiassa oli päätetty, että sen seuranta ja arviointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä tehtävän toimintakertomuksen muodossa. Näin keskuskohtaisesti onkin toimintakertomuksessa vuodelta 2020, mutta yhteenveto kaupungin strategian noudattamisen toteutumisesta kokonaisuudessaan sekä kaupunkikonsernin raportointi strategian noudattamisesta puuttuvat.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa jälleen, kuten vuosien 2016, 2017, 2018 ja 2019 arviointikertomuksissa, strategian toteutumisen vuosittaisen analyysin sisällyttämistä tilinpäätöksen yleisosaan.
- Tarkastuslautakunta suosittelee myös kaupungin kaikille yksiköille tarkempaa strategian toteutumisen yleistä analysointia vähintään vuosittaiseen toimintakertomukseen niin, että kerrotaan, kuinka toiminnassa on edetty strategian mukaisesti ja perustellusti, mikäli on jouduttu poikkeamaan strategian suunnasta sekä milloin kaupunginvaltuusto on antanut poikkeamaan hyväksyntänsä.

Loviisan kaupungin uuden strategian valmistelu oli aloitettu jo kesällä 2019 (KV 12.6.2019). Johtoryhmä päivitti strategiaa vielä helmikuussa 2020. Tarkoituksena oli kevään aikana valmistella sitä avoimesti ja laajasti osallistamalla sekä esitellä valmistelu elokuussa kaupunginvaltuustolle. Päivitys siirtyi lopulta niin, että se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa vasta 21.4.2021 vain vuoden 2022 loppuun asti voimassa olevaksi.

3.2 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Loviisan hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa 2019 päivitetyn sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen sekä kesäkuussa 2019 uuden omistajaohjaus- ja konserniohjeen.

Kaupungin toimintakertomusraportissa ei juurikaan selosteta sisäisen valvonnan tapahtumista vuonna 2020. Sisäinen valvonta yksinkertaisesti on sen varmistamista, että oikea henkilö (tai toimielin) tekee oikeita asioita, oikeaan aikaan ja oikein. Lisäksi tulee tietää, kuka ja milloin tämän varmistaa sekä miten valvonnasta ja poikkeamista raportoidaan ja miten raportteja hyödynnetään.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Keskusten sisäisen valvonnan havainnoista ei ole tehty selvityksiä toimintaraportissa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/3:** Tarkastuslautakunta ehdottaa, että sisäiselle valvonnalle luodaan seurantatyökalut ja mittarit, esimerkiksi käyttäen Kuntaliiton lomaketta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallintaohjeen mukaan riskienhallinnan kehittämistä koordinoi kaupunginjohtajan nimeämä riskienhallintatyöryhmä. Riskienhallintatyöryhmää ei nimetty 2019 eikä 2020 vaan koordinoinnista on vastannut kaupunginjohtajan johdolla kaupungin johtoryhmä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeissa riskienhallintatyöryhmä toteuttaa myös 1–3 vuoden välein tehtävät, esimiehille suunnatut, koko organisaatiolle yhteiset kyselyt ja selvitykset riskienhallinnan kehittymisestä.

Toimintakertomusraportin mukaan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on toteutettu aikaisemman mukaisesti perustuen kaupungin keskusten ja vastuuyksiköiden vuonna 2016 suorittamaan toimintaympäristöanalyysin ja sen perusteella valmisteltuun keskuskohtaiseen riskiprofiiliin, eli luetteloon keskuksen toimintaan liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnan menettelyistä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/4:** Sisäisen valvonnan ja riskienhallintaohjeen mukainen riskienhallintatyöryhmä tulee nimetä.
- Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan koko kaupungin toimintaympäristöanalyysi tulisi tehdä enintään kolmen vuoden välein ja sen mukaisesti vuosittain tarkistaa kaupunkikonsernin, kaupungin sekä keskuskohtaiset riskiarviot.

Jokainen keskus tuottaa toimintakertomusten yhteydessä vuosittain selonteon siitä, miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on niissä sovellettu.

Toimintakertomuksen 2020 keskuskohtaisissa riskianalyyseissä:

- Kaupunginkansliakeskus kertoo hyvin riskien torjuntaan tehdystä työstä sekä arvioi uusiakin riskitekijöitä toiminnassaan.
- Perusturvakeskus onnistui pääosin hyvin ennakoitujen riskien torjunnassa. Henkilöstön jaksamiseen ja rekrytoinnin vaikeuksiin ei kuitenkaan ollut riittävästi varauduttu. Senioripalveluissa ei saatu kehitettyä tarvittavia uusia ikäihmisten palvelumuotoja, mistä johtuen kustannukset todennäköisesti jatkossa kasvavat. Alueellisissa palveluissa ennakoitujen riskit konkretisoituivat.
- Sivisty- ja hyvinvointikeskus epäonnistui yleisesti ottaen koko keskuksen yhteisissä keskeisten ennakoitujen riskien torjunnassa. Keskuksen yksiköitten arviot toiminnan tuloksellisuudesta olivat jonkin verran paremmat.
- Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus ei tehnyt keskuskohtaista riskianalyysia vaan uuden riskiarvion, samoin sen hallinto, talous- ja toimistopalveluiden yksikkö. Elinkeinopalvelut ja kehittäminen sekä kaupunkisuunnitteluyksikkö tekivät riskiarvion vasta nyt. Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojeluyksikön epäonnistuminen riskientorjunnassa saattaa pahimmillaan tuottaa huomattavia kustannuksia kaupungille. Tilapalveluyksikön ennakoitujen sisäilmaongelmat jatkuivat. Infrastruktuuritoimella (infrastruktuuri-, puisto- ja maaseutuyksiköt) ei varsinaista riskiarviota vielä ole.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan keskusten ja yksiköitten riskiarvio- ja riskianalyysikäytäntöjä tulisi yhdenmukaistaa. Riskien toteutumiseen pitää varautua nykyistä tehokkaammin seurausten minimoimiseksi.

Loviisan kaupungin laatimassa toimintakertomusraportissa vuodelta 2019 todettiin keskeisinä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisalueina vuodelle 2020 kaikkien keskusten ja liikelaitoksen osalta:

1. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen vieminen yhä paremmin käytäntöön osaksi jokapäiväistä toimintaa
2. keskusten ydinprosessien kuvausten ja ohjeiden laatiminen ja ylläpito (laaditaan tiedonhallintamallin laatimisen yhteydessä).

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Toimintakertomusraportissa 2020 ei ole selvitetty, kuinka todettujen alueitten kehittämisessä on edetty, ja täysin samat kehittämisalueet on määritelty myös vuodelle 2021.

Kaupunginhallitus esittää keskusten raportointiin vuodelta 2020 ja omaan jatkuvaan seurantaan perustuen kokonaisarvionaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääsääntöisesti hyvällä tasolla, mutta riskienhallinnan tuloksellisuus edellyttää kuitenkin vielä seurannan suunnitelmallisempaa toimeenpanoa sekä toiminnan tuloksellisuuden säännöllistä seuranta ja arviointia.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan Loviisan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääsääntöisesti **kohtuullisella** tasolla. Konserniyhtiöiden suhteen raportointi on kuitenkin puuttunut.

3.3 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Loviisan kaupungin vuoden 2020 tulos oli ylijäämäinen noin 4,2 miljoonaa euroa. Alkuperäinen talousarvio oli 3,5 miljoonaa euroa alijäämäinen ja muutettu talousarvio 3,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Verotulot olivat alkuperäisessä talousarviossa 62,6 miljoonaa euroa, mutta summaa pienennettiin talousarviomuutoksella 1,5 miljoonaa euroa. Verotulojen toteuma tilinpäätöksessä oli lopulta 61,3 miljoonaa euroa. Toimintatulojen osalta ei tehty talousarviomuutosta, mutta ne jäivät 0,3 miljoonaa euroa alle talousarvion, toteuman ollessa 23,9 miljoonaa euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa henkilöstökulut olivat 49,5 miljoonaa euroa ja talousarviota pienennettiin 0,7 miljoonaa euroa. Henkilöstökulujen toteuma oli lopulta 46,8 miljoonaa euroa, mikä alitti muutetun talousarvion vielä 3,3 miljoonalla eurolla. Palvelujen ostojen talousarviota pienennettiin 2,8 miljoonaa euroa. Sen toteuma silti alitti talousarvion 3,2 miljoonalla eurolla ollen 48,6 miljoonaa euroa. Poistot ja arvonalentumiset ylittivät talousarvion 0,4 miljoonaa euroa.

Edellisten tilikausien ylijäämä on yhteensä 2,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 tulos huomioiden kumulatiivinen ylijäämä on 6,3 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 kaupungin lainakanta on kasvanut 63,9 miljoonasta eurosta (4 321 euroa/asukas) 84,4 miljoonaan euroon (5 721 euroa/asukas). Taloussuunnitelman mukaan lainakanta tulee olemaan 86,3 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Manner-Suomen kunnissa lainaa oli vuonna 2019 keskimäärin 3 352 euroa/asukas ja kunnissa, joiden asukasluku on 10 000–20 000 henkilöä keskimäärin 3 510 euroa/asukas. Vuonna 2019 Loviisan kaupungin lainamäärä ylitti vertailuryhmien keskiarvon ollen 4 321 euroa/asukas. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Manner-Suomen kuntien lainakanta vuonna 2020 on 3 478 euroa/asukas, kun Loviisan kaupungin lainakanta on 5 721 euroa/asukas. Loviisan kaupungin lainakanta per asukas on noussut edelliseen vuoteen verrattuna 32 %.

Konsernin osalta taseessa on kertynyttä ylijäämää vuoden 2020 tulos huomioiden 13,3 miljoonaa euroa, mikä on 5,4 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisessä tilinpäätöksessä. Loviisan kaupungissa eikä kuntakonsernissa ole vuonna 2020 kertyneitä alijäämiä, jotka aiheuttaisivat mahdollisen riskin arviointimenettelyyn joutumisesta.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuoden 2020 ylijäämäinen tulos korjasi Loviisan kaupungin taloudellista tilannetta selvästi **kertaluonteisten tulojen ja valtionavustusten ansiosta**. Tiukkaa taloudenpitoa tarvitaan kuitenkin jatkossakin.

Taulukko 1. Tuloslaskelman toteutuminen 2020, Loviisan kaupunki.

Tuloslaskelman toteutuminen, ulkoinen koko kaupunki (1 000 €)	Alkup. TA 2020	TA muutokset	Muutettu TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama %
TOIMINTATUOTOT	24 246		24 246	23 918	-328	-1 %
Myyntituotot	12 580		12 580	11 742	-838	-7 %
Maksutuotot	5 904		5 904	5 435	-468	-8 %
Tuet ja avustukset	1 554		1 554	1 633	79	5 %
Muut toimintatuotot	4 208		4 208	5 108	900	21 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	130		130	77	-53	-41 %
TOIMINTAKULUT	-113 967	-3 600	-117 567	-110 103	7 464	-6 %
Henkilöstökulut	-49 484	-655	-50 139	-46 828	3 311	-7 %
Palvelujen ostot	-48 979	-2 799	-51 778	-48 576	3 201	-6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 987	-136	-7 123	-7 106	17	0 %
Avustukset	-5 222		-5 222	-4 941	280	-5 %
Muut toimintakulut	-3 296		-3 296	-2 652	645	-20 %
TOIMINTAKATE	-89 592	-3 600	-93 192	-86 109	7 083	-8 %
VEROTULOT	62 600	-1 500	61 100	61 308	208	0 %
VALTIONOSUUDET	27 816	4 500	32 316	33 491	1 175	4 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 593	300	1 893	2 029	136	7 %
Korkotuotot	13		13	11	-2	-15 %
Muut rahoitustuotot	1 934	300	2 234	2 267	33	1 %
Korkokulut	-340		-340	-233	107	-31 %
Muut rahoituskulut	-14		-14	-15	-1	7 %
VUOSIKATE	2 418	-300	2 118	10 720	8 602	406 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 926		-5 926	-6 331	-404	7 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 926		-5 926	-6 295	-369	6 %
Kertaluonteiset poistot						
Arvonalentumiset				-36	-36	
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-210		-210	-192	18	-9 %
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut	-210		-210	-192	18	-9 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 719	-300	-4 019	4 198	8 216	204 %
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	255		255	41	-214	-84 %
Poistoeron muutos	-4 845		-4 845	-5 059	-214	4 %
Varausten muutos	5 100		5 100	5 100	0	0 %
Rahastojen muutos						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-3 464	-300	-3 764	4 239	8 003	213 %

3.4 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimintakertomuksessa on esitetty kaupunginvaltuuston päättämät, strategiasta johdetut talousarviovuoden tavoitteet ja kuinka ne on vastuukeskuksissa saavutettu. Keskuksset ovat omalta osaltaan näihin vastanneet omilla osioissaan.

Kaupunginvaltuuston keskuksille sitovina määrättyjä tavoitteita ei vuoden aikana kattavasti saavutettu. Tavoitteisiin pääsemiseen vaikutti vahvasti koronaviruspandemia, sillä annetuista 27 tehtävästä kahdeksaa oli koronaviruspandemia haitannut tai jopa kokonaan estänyt toteuttamisen. Lisäksi kuutta muuta tehtävää ei ollut saatu tehtyä, mille toimintakertomuksessa ei ollut annettu selitystä. (Tilinpäätös s. 38–45).

Poikkeusolot haittasivat jopa odottamattoman paljon kaupungin kehittämistä, ja siten toimintaan aiheutui toimintavelkaa, joka täytyy lähivuosina kuroa kiinni. On kuitenkin todennäköistä, että viranhaltijat ovat viivästyneitä asioita ajallaan valmistelleet, joten velan kuromisen pitäisi onnistua ilman lisäresursseja.

Loviisan taloutta päätettiin vuoden aikana tasapainottaa jopa lomautuksin, ja kaupungin taloudenhoito onnistuikin vuonna 2020 huomattavasti ennakoitua paremmin. Kun alkuperäiseen talousarvioon verrattuna kaupungin menot alittuivat 3,5 miljoonaa euroa, verotulot alittuivat 1,3 miljoonaa euroa, toimintatulot pysyivät talousarviossa ja valtionosuudet olivat 5,9 miljoonaa euroa paremmat, päädyttiin -3,3 miljoonan euron sijaan tulokseen +4,2 miljoonaa euroa.

Loviisan kaupunkistrategiaan perustuva tavoite ”pidämme taloutemme tasapainossa” täyttyi vuoden 2020 käyttötalouden osalta, mutta laina- ja vuokravastuut kasvoivat samalla yhteensä 32 miljoonalla eurolla.

Huomionarvoista on, että valtion verotulomenetyksen korvaus Loviisalle vuonna 2020 oli 7,2 miljoonaa euroa. Se sisälsi suurelta osin kertaluonteisia eriä eikä sen määrästä jatkossa ole varmaa tietoa.

3.4.1 Demokratiapalvelut

Demokratiapalveluiden kustannuspaikkaan kuuluvat vaalit, tarkastuslautakunta, kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus. Demokratiapalveluiden alle on tiliöity myös muun muassa muu yleishallinto, kylien kehittäminen ja asuntomessuorganisaatio.

Vuonna 2020 ei järjestetty vaaleja.

Tarkastuslautakunta toimi suunnitelmansa mukaisesti ja alitti budjettinsa 10 432 eurolla. Kaupunginvaltuusto alitti budjettinsa 18 790 eurolla ja kaupunginhallitus ylitti tulostavoitteensa 1,1 miljoonalla eurolla.

Maa-alueiden myynnistä saatiin arvioitua enemmän myyntivoittoa. Demokratiapalveluiden tulos oli 1,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

3.4.2 Kaupunginkansliakeskus

Keskuksen toimintatuotot toteutuivat lähes arvioidusti. Toimintakulut jäivät jonkin verran budjetoitua alhaisemmiksi pääsääntöisesti siksi, että kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ei voitu koronaviruspandemiasta johtuen toteuttaa, ja etenkin palvelujen ostot toteutuivat arvioitua alhaisempina.

Toimintakertomuksen mukaan keskuksen toimintakate toteutui toimintakuluissa syntyneiden säästöjen johdosta hieman arvioitua parempana. Tuloslaskelmassa ulkoinen toimintakate näyttää 10 % arvioitua paremmalta.

Koronaviruspandemia vaikutti keskuksen toimintaan sekä positiivisesti että negatiivisesti. Käyttäjien digitaalinen osaaminen ja digitaalisten työkalujen käyttö lisääntyivät merkittävästi. Tämä aiheutti tukipalveluille ison ja suunnittelemtoman työkuorman, jonka johdosta suunniteltuja hankkeita jouduttiin perumaan ja aikataulutamaan uudestaan, mutta samalla toteutui koko kaupungin organisaatiossa suuri digiloikka. Varsinkin kaupungin viestintää kehitettiin merkittävästi.

3.4.3 Perusturvakeskus

Perusturvakeskuksen toiminta kohtasi suuria haasteita toimintavuonna 2020 koronaviruspandemian iskiessä Suomeen maaliskuussa. Poikkeuksellinen tilanne työllisti perusturvakeskusta, jossa muiden hankkeiden lisäksi valmisteltiin muun muassa hallitusohjelman mukaisia sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksia.

Perusturvakeskuksen vastuualueiden toiminnan painopisteet toimintasuunnitelmassa on toimintakertomuksessa pääpiirteittäin kattavasti kerrottu, samoin kuin riskiarviot ja niistä johdetut riskianalyysit.

Taulukko 2. Perusturvakeskuksen ulkoiset toimintatuotot, -kulut ja toimintakate.

Perusturvakeskus (1 000 €)	TA 2020	Muutos	TA+ muutos	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama-%
Toimintatuotot	8 617		8 617	9 007	390	4,5 %
Toimintakulut	-58 393	-3 600	-61 993	-61 225	768	-1,2 %
Toimintakate	-49 776		-53 376	-52 218	1 158	-2,2 %

Perusturvakeskuksen tuloslaskelma vuodelta 2020 (kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha/ulkoinen toimintakate):

Toimintatuotot toteutuivat budjetoitua pienempinä:

- Vammaispalvelun asumisyksiköiden uudet sopimukset, joissa palveluntuottaja veloittaa asiakkaalta ateriamaksun (maksutuotto ulkoinen toimintatuotto)
- Koronapandemiasta johtuvat toimenpiteet

Toimintakulujen toteutuminen:

Kaupunginvaltuusto myönsi perusturvakeskukselle syksyllä 3,6 miljoonan euron lisämäärärahan.

Lasten- ja nuorten palvelut

- Lastensuojelun sijaishuolto 337 000 euroa
- Lastensuojelun perhekuntoutus 44 000 euroa

Työikäisten palvelut

- Vammaispalvelut 310 000 euroa
- Päihde- ja mielenterveyspalvelut 194 000 euroa
- Laboratoriopalvelut 307 000 euroa
- Hoitotarvikkeet 86 000 euroa

Huom: Lisämäärärahasta huolimatta talousarvio ylitettiin kehitysvammaisten asumispalvelujen, henkilökohtaisen avun sekä lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden osalta.

Senioripalvelut

- Henkilöstökulut 665 000 euroa
- Hoitotarvikkeet 50 000 euroa
- Palveluasumisen ostopalvelut 247 000 euroa

Ulkoinen toimintakate alitti muutetun talousarvion toimintakatteen -261 000 eurolla.

ALUEELLISET PALVELUT

Kaupunginvaltuusto myönsi 1,3 miljoonan euron lisämäärärahan HUSin erikoissairaanhoidon menoihin. HUSilta tuli 675 000 euron lisämaksu vuoden 2020 alijäämän kattamisesta ja valmiusvaraston alaskirjaamisesta. Kalliin hoidon ja jäsenkuntien maksuosuuksien tasauksesta palautusta tuli noin 2 071 000 euroa. HUSin ennusteista huolimatta palautusta palvelujen käytöstä saatiin nettona 1,4 miljoonaa euroa. Lisämäärärahaa jäi käyttämättä 1,3 miljoonaa euroa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Perusturvakeskuksen vuoden 2020 avaintavoitteiden toteutuminen (operatiiviset) oli pitkälti riippuvainen koronaviruspandemiasta johtuvista rajoitteista, mistä syystä osa asetetuista tavoitteista siirtyi myöhemmin toteutettavaksi.
- Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 5. §:n edellyttämä lakisääteinen ikääntymispoliittinen ohjelma on laadittu 2013 vuosille 2013–2020. Toimintakertomuksessa on maininta (sivu 97), että strategia on toteutettu ja arvioitu. Perusturvalautakunnan pöytäkirjoista ei kuitenkaan löydy kirjausta tämän strategian arvioinnista.
- Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukisuunnitelman 2021–2026 laadinta on aloitettu. Perusturvalautakunta on 16.1.2020 valinnut viranhaltijatyöryhmän sekä ohjausryhmän valmistelemaan edellä mainittua lakisääteistä suunnitelmaa ikääntyneelle väestölle. Viranhaltija- ja ohjaustyöryhmän tavoitteeksi oli asetettu kokoontua neljä kertaa vuoden 2020 aikana, mutta ryhmä kokoontui syksyllä yhden kerran. Tavoitteena on saada ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukisuunnitelma vuosille 2021–2026 valmiiksi syksyyn 2021 mennessä.

OMAVALVONTASUUNNITELMAT

Kuntalain (410/2015) mukaisesti kunnalla on sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjänä vastuu palvelujen tuottamisen valvonnasta. Valvontavastuu koskee kaikkea sen järjestämisvastuulla olevaa toimintaa, niin omaa palvelutuotantoa kuin alueellaan sijaitsevaa ja muualta ostettua tai palvelusetelillä järjestettyä yksityistä palvelutuotantoa.

Asukkaiden näkökulmasta palveluiden on oltava yhdenvertaisia, turvallisia, lainmukaisia ja laadukkaita.

Sekä julkisten että yksityisten palveluntuottajien tulee laatia omavalvontasuunnitelma.

Sosiaalihuoltolain 47. §:n mukaan sosiaalihuollon toimintayksikön tai muun toimintakokonaisuudesta vastaavan tahon on laadittava omavalvontasuunnitelma sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Sen toteutumista on seurattava säännöllisesti ja toimintaa kehitettävä asiakkailta sekä toimintayksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella.

Omavalvontasuunnitelma on pidettävä julkisesti nähtävänä siten, että asiakkaat, omaiset ja yksikön omavalvonnasta kiinnostuneet voivat tutustua siihen ilman erillistä pyyntöä.

Sosiaalihuollon omavalvontasuunnitelma on asiakirja, johon kirjataan kaikki keskeiset toimenpiteet, joilla palveluntuottaja itse arvioi ja seuraa palveluprosessien laatu- ja turvallisuusriskejä asiakkaan näkökulmasta.

Omavalvontasuunnitelma tulee päivittää aina, kun toiminnassa tapahtuu palvelun laatuun ja asiakasturvallisuuteen liittyviä muutoksia tai esimerkiksi vastuuhenkilöiden muutoksia.

Terveystieteiden lain (1326/2010) 8. §:n mukaisesti terveydenhuollon toimintayksikön on laadittava suunnitelma laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta vuosittain.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Perusturvakeskuksen sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta sosiaalihuoltolain 47 §:n edellyttämät omavalvontasuunnitelmat ovat suurimmalta osin tarkastamatta, päivittämättä ja allekirjoittamatta.
- Vammaispalveluiden, päihde- ja mielenterveyspalveluiden sekä maahanmuuttajapalveluiden sosiaalihuoltolain 47. §:n edellyttämät omavalvontasuunnitelmat puuttuvat.
- Potilasturvallisuussuunnitelma vuodelle 2021 on hyväksytty perusturvalautakunnan kokouksessa 15.4.2021, mutta päivitettyä suunnitelmaa ei ole siirretty Loviisan kaupungin nettisivuille julkisesti nähtäväksi, kuten sosiaalihuoltolain 47. § vaatii.
- Perusturvakeskuksen toimintaa ohjaa lukuisa määrä eri lakeja, asetuksia ja määräyksiä. Valvontaa ohjaavat liitteessä 1 luetellut lait ja asetukset.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/5:** Sosiaalihuoltolain 47. §:n edellyttämät omaavolontasuunnitelmat on tehtävä.
- Päätyvät suunnitelmat ja ohjelmat tulisi valmistella ajoissa ennen kuin seuraava toimintavuosi käynnistyy.

3.4.4 Sivistys- ja hyvinvointikeskus

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen vastuualueella avaintavoitteiden toteutumisessa näkyy selvästi koronaviruspandemian aiheuttamat haasteet. Syyksi siihen, ettei tavoitteita ole pystytty saavuttamaan, on yleensä annettu koronaviruspandemia.

Keskuksen toimintaan puutteelliset ja vaihtelevat tilat ovat tuoneet omat haasteensa. Tämä on hankaloittanut toiminnan laadun ylläpitämistä. Esimerkiksi pääkirjastolla on liian vähän hyllytilaa ja edelleen peruskoulun ja varhaiskasvatuksen toimintoja on jouduttu järjestämään väistötiloissa, Vanhan Rannan parakeissa (Vilhekulla ja Haddom skola). Liikuntahallikaan ei voi palvella kaikkia kouluryhmiä, koska osa ihmisistä oireilee sisäilmasta.

Koulut ovat toimineet paljon etäopiskelun piirissä, jotta tartuntoja ei syntyisi, mikä on vähentänyt koulunkäynninohjaajien tarvetta. Kansalaisopistotoimintaa ei ole pystytty järjestämään suunnitelmien mukaan, mistä johtuen tuntiopettajien määrä on vähentynyt. Työvoimaa on voitu siirtää toisiin tehtäviin, mikä on myöskin osittain voinut rasittaa henkilökuntaa. Sijaisten tarpeen väheneminen koronaviruspandemian vuoksi näkyy positiivisesti taloudessa.

Korona-aika on ollut rankkaa kaikin puolin. Positiivista on kuitenkin ollut etätöihin ja etäopiskeluun tutustuminen sekä oppiminen. Jatkossa kokemusta tulisi hyödyntää varsinkin koulutoimissa. Esimerkiksi oppilaan sairastaessa voitaisiin tarjota mahdollisuus seurata opetusta kotona.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilaongelmiin tulisi nyt löytää ratkaisu pian. Ongelmat hankaloittavat arkitoimintoja ja perheiden arkea, sekä vaarantavat lasten, nuorten ja henkilökunnan terveyttä.

Sairauspoissaolot ovat kokonaisuudessaan lisääntyneet 169 työpäivällä. Tämä luku ei ole täysin vertailukelpoinen aiempien vuosien lukuihin, sillä pandemian johdosta henkilökuntaa on kehoitettu jäämään matalalla kynnyksellä kotiin sairastaessa. Isoimmat haasteet sairauspoissaoloissa ovat edelleen hallinnon ja kehittämisen vastuualueella, mihin kuuluvat keittiö- ja siivoushenkilökunta.

Hyvinvointisuunnitelma, -kertomus ja -katsaus ovat lakisäätteisiä dokumentteja, joiden tekeminen on kunnan velvollisuus. Loviisan kaupunki ei ollut arviointikertomuksen laatimishetkellä toimittanut hyvinvointikatsausta vuodelta 2020 kaupunginvaltuustolle.

Taulukko 3. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen ulkoiset toimintatuotot, -kulut ja toimintakate.

Sivistys- ja hyvinvointikeskus (1 000 €)	TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama-%
Toimintatuotot	8 041	7 990	-51	-0,6 %
Toimintakulut	-41 474	-38 324	3 150	-7,6 %
Toimintakate	-33 434	-30 334	3 100	-9,3 %

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunnan mielestä sivistys- ja hyvinvointikeskuksen tulee kiinnittää erityistä huomiota hallinnon ja kehityksen vastuualueen henkilökunnan työhyvinvointiin ja jaksamiseen.
- Yhteistyötä sivistys- ja hyvinvointikeskuksen sekä elinkeino- ja infrastruktuuri- lautakunnan välillä tulee tehostaa, jotta tilaongelmat saadaan ratkaistua.
- Vuosittaiset hyvinvointikatsaukset tulee toimittaa kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi vuosittain huhtikuussa, jotta mahdollisiin epäkohtiin voidaan ajantasaisesti reagoida.

3.4.5 Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus

Harjunteen koulun vanhan osan korjauksen purkutyöurakka jouduttiin keskeyttämään, minkä takia kustannukset kasvoivat ja kohteen valmistuminen siirtyi vuoteen 2021. Suurten kouluhankkeiden määrärahat eivät pysyneet talousarviossa määrärahojen ylittyessä 196 000 eurolla. Vuokratuotot pienenivät vuokra-asuntojen siirtyessä Loviisan Asunnot Oy:lle.

Haddom skolanissa havaittiin sisäilmaongelmia, minkä johdosta koulun toiminta siirtyi väistötiloihin. Päiväkotiverkoston kokonaisselvitys on kesken ja siirtyy vuosille 2022–2023. Peruskorjaussuunnitelmat kouluille jäivät toteutumatta. Tamminiemen leirintäalueella on kasvava wc-huolto- ja suihkutilojen tarve.

Projektinjohdon vastuualueella työskentelee yksi henkilö, minkä vuoksi sairaustapauksessa toiminta on vaarassa pysähtyä.

Palveluiden ostot alittivat budjetin hieman alle miljoonalla eurolla ja henkilöstökulut alittivat budjetin 1,3 miljoonalla eurolla. Puukaupassa ei odotetusti saavutettu talousarvioon tavoitteeksi asetettua myyntituloja.

Tasapainottamisohjelmasta johtuen elinkeino- ja infrastruktuurikeskus on jättänyt täyttämättä monia vapautuvia tehtäviä. Syksyllä 2020 yhteistoimintaneuvottelujen tuloksena elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksesta irtisanottiin neljä henkilöä. Yt-neuvottelujen tuloksena keskuksen henkilökunta lomautettiin kahdeksi viikoksi. Henkilöstön vähentäminen tulee vaikuttamaan keskuksen palvelutasoon. Keskuksen työntekijämäärä väheni kokonaisuudessaan 9 henkilöä ja useita tehtäviä jätettiin täyttämättä.

Osaavan teknisen henkilöstön rekrytointi tulee olemaan haastavaa ja vaikuttaa negatiivisesti Loviisan kaupungin kykyyn tarjota lakisääteisiä palveluita ja viivästyttää käsittelyaikoja. Tasapainottamisohjelmasta johtuen keskus on joutunut siirtämään infrastruktuuri- ja tilainvestointeja. Mikäli näitä investointeja jouduttaisiin siirtämään vielä lisää, tulee korjausvelka kasvamaan entisestään.

Koronaviruspandemian takia kanssakäyminen kuntalaisten kanssa väheni eikä tilaisuuksia voitu järjestää. Keskuksen muutto kahteen eri rakennukseen vähensi keskusteluja eri osastojen ja asiantuntijoiden välillä. Paikkatietojärjestelmän kehitystyölle ei ole osoitettu resursseja. Julkisen liikenteen parantamiseksi ei tehty toimenpiteitä vuonna 2020.

Suurimmat riskit kustannusten nousuun olivat ja ovat sisäilmaongelmat sekä pitkäaikais-työttömyyden kasvu.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen resurssit pitää määritellä tarpeita vastaaviksi.

3.4.5.1 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus on saavuttanut sille asetetut taloudelliset tavoitteet keskuksen kaupunginvaltuuston sitovaan määrärahaan nähden toimintakatteen ollessa 1,3 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Toimintatuotot eivät kuitenkaan toteutuneet talousarvion mukaisesti vaan olivat noin 1,2 miljoonaa euroa pienemmät. Henkilöstön vähenemisen ja lomautusten johdosta henkilöstökuluissa syntyi kuitenkin säästöjä 1,3 miljoonaa euroa. Lisäksi palvelujen ostoissa säästettiin noin 1,1 miljoonaa euroa.

Merkittävänä ongelmana on ollut henkilöstön vajeus. Tasapainottamisohjelmasta johtuen keskus on jättänyt täyttämättä monia vapautuvia tehtäviä. Osa viroista ja toimista ovat olleet täyttämättä koko vuoden ajan. Tämä on heikentänyt keskuksen toimintaa ja henkilöstön työhyvinvointia mikä vastaavasti näkyy terveysperusteisissa poissaoloissa, jotka ovat suhteutettuina henkilöstömääriin. Henkilöstön vajeus vaikuttaa keskuksen palvelutasoon.

Rakennusvalvonnassa on jatkuvaa rekrytointiongelmia rakennustarkastajien virkojen täyttämiseksi. Kaupunki ei pysty kilpailemaan riittävästi yksityisten tahojen kanssa. Kaikkia rakennusvalvonnan viranomaisiä ei ole henkilöstövajeen takia voitu tehdä. Rakennusvalvonnan resurssipula on vaikuttanut suoraan myös ympäristönsuojelun henkilöstöresurssiin ja sen valvontatyöhön, koska ympäristösihteeri on hoitanut suuren osan rakennusvalvonnan hallinnollisista tehtävistä. Huolestuttavana asiana voidaan edelleen pitää sitä, että rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa on vuonna 2020 jäänyt lakisääteisiä tehtäviä suorittamatta. Syynä ei yksinomaan voi, eikä saa olla covid-19-epidemia.

Loviisan kaupungin strategian (kaupunginvaltuusto 14.12.2016 § 123) mukaan kaupunki panostaa hyvinvointia tukevaan turvalliseen ympäristöön sekä ennaltaehkäisevään ja turvallisuutta edistävään toimintaan. Tätä ei rakennus- ja ympäristövalvonta ole täysin pystynyt noudattamaan, koska siltä on jäänyt näitä asioita tukevia lakisääteisiä valvontatehtäviä hoitamatta. Lisäksi asukasmäärien ja työpaikkojen määrien kasvuun vaikuttavia toimenpiteitä ei pystytty toteuttamaan.

Positiivisena asiana voidaan pitää asuntomessualueen kaavojen hyväksyminen ja niiden saama lainvoima. Kaupunkisuunnitteluosaston osalta kaupunginvaltuuston asettama avaintavoite asuntomessujen osalta on saavutettu. Kaupunkisuunnitteluosaston ja asuntomessutiimin tekemä Kuningattarenrannan tonttien ennakkomarkkinointi ylitti kaikki odotukset.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että toimintakertomuksen mukaan rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kaikkia lakisääteisiä tehtäviä ei olla edelleenkään pystytty toteuttamaan. (Kehityskohde 2019/5)

3.4.5.2 Maaseutuyksikkö

MELA on tehnyt 22.12.2020 lomituksen toimeksiantosopimuksen irtisanomisen Loviisan kaupungille 1.1.2022 lähtien. Loviisan kaupunki ei määräaikaan mennessä antanut lausuntoa lomituspalveluiden järjestämisen jatkohaluista. Tästä huolimatta maaseutulautakunta ei ole ennakoivasti tehnyt toimenpiteitä maaseutuyksikön tulevaisuudesta eikä toimintojen järjestämisestä eikä myöskään korjannut tätä tietoa taloussuunnitelmiin 2022 tai 2023. Lomitustoiminnan lakkaaminen on merkittävä muutos sekä henkilöstön että talouden suhteen.

Maaseutuyksikön ja maaseutulautakunnan tulee ryhtyä toimeen oman toimintansa kehittämiseksi ja turvaamiseksi. Talousarviovalmistelussa vuodelle 2021 maaseutupäällikkö toteaa, että maaseudun omatoimiseen kehittämiseen ei ole voimavaroja. Kehittämisoitteeseen tulee kuitenkin kattaa myös maaseutuyksikön oma toiminta, jonka muutokset ovat olleet havainnoitavissa jo jonkin aikaa. Maaseutulautakunta ei edelleenkään toteuta hallintosäännössä mainittua kylien ja maaseudun kehittämistehtävää. (Hallintosääntö 32 §)

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

Tarkastuslautakunta toistaa edellisen vuoden havainnot:

- Keskuksen avaintavoitteista puuttuu edelleen kokonaisuudessaan maaseutuelinkeinojen kehittäminen, vaikka se on eräs maaseutuyksikön tehtävistä. Loviisa on maaseutuvaltainen kaupunki, jonka maaseutuelinkeinot ovat oikeutettuja erilaisiin EU-rahoituksiin ja tukiin. Näitä rahoituksia tulisi koordinoita maaseutuyksikön kautta ja kannustaa maaseutuyrityksiä niitä käyttämään. Maataloussidonnaisuus ei ole edellytys rahoitusten ja tukien saamiselle.
- Maaseutuyksikön toiminnan vahvempi seuranta ja yksikön toiminnan kehittäminen vastaamaan tavoitteita.
- Maaseutulautakunnan on toteutettava hallintosäännön mukaista tehtäväänsä kokonaisvaltaisesti ja infrastruktuuri- ja elinkeinokeskuksen on seurattava maaseutuyksikön toimintaa tehtävänsä mukaisesti.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/6:** Maaseutuyksikkö laatii yhdessä maaseutulautakunnan kanssa kehittämissuunnitelman, jossa huomioidaan yksikön toiminnalliset, taloudelliset ja organisatoriset muutokset vuosina 2022–2026. Suunnitelmaa seurataan vähintään puolivuositain sekä maaseutulautakunnassa että elinkeino- ja infrastruktuuri-lautakunnassa.

3.4.6 Hulevesi-taseyksikkö

Huleveden toimintavastuu on siirretty vuoden 2019 aikana Loviisan vesiliikelaitokselta kaupungille erilliseksi taseyksiköksi.

Taulukko 4. Huleveden taseyksikön ulkoiset toimintatuotot, -kulut ja toimintakate.

Hulevesi-taseyksikkö (1 000 €)	TA 2020	TP 2020	Poikkeama	Poikkeama-%
Toimintatuotot	300	266	-34	-11,3 %
Toimintakulut	-200	-290	-90	45,0 %
Toimintakate	100	-25	-125	-125,0 %

Huleveden ulkoiset toimintatuotot olivat 21 710 euroa talousarviota pienemmät ja ulkoiset toimintakulut vastaavasti 90 312 euroa suuremmat, josta suurimmat poikkeamat syntyivät alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalveluista sekä rakennusmateriaalikulusta (75 619 euroa), joita ei ollut talousarviossa lainkaan huomioitu. Toteutunut toimintakate oli noin 125 000 euroa heikompi kuin talousarviossa vuodelle 2020.

Talousarviota laadittaessa tulee ennakoida paremmin alueiden hulevesiputkiston rakentamiskustannukset ja kunnossapitopalvelujen osalta mahdolliset riskit.

4 Henkilöstö

Loviisan kaupungissa (mukaan lukien vesiliikelaitos) oli vuoden 2020 lopussa voimassa yhteensä 1 089 päätoimista palvelussuhdetta. Näistä oli vakituisia 811 ja määräaikaisia 278. Sivutoimisia ja tilapäisiä palvelussuhteita oli lisäksi 108 henkilöllä. Kaupungin palveluksessa oli siten yhteensä 1 197 työntekijää.

Taulukko 5. Loviisan kaupungin henkilöstömäärän kehitys 2011–2020.

Vuosi									
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Päätoiminen henkilöstö ilman vesiliikelaitosta									
1 163	1 192	1 141	1 117	1 111	1 109	1 125	1 128	1 121	1 077
+ Kiinteistöhuolto								17*	
Asukkaita / päätoiminen henkilöstö ilman vesiliikelaitosta									
13,38	13,02	13,6	13,87	13,93	13,72	13,42	13,2	13,18	13,69
+ Kiinteistöhuolto								12,98	

*Vuoden 2019 aikana kiinteistöhuollon 17 työntekijää siirrettiin kaupungin omistamaan osakeyhtiöön

Vuosina 2014–2016 Loviisan kaupungilla oli sopeuttamisohjelma, jonka positiiviset vaikutukset näkyvät taulukossa siinä, että päätoimisen henkilöstön määrä palveli suhteessa suurempaa määrää asukkaita. Tämän jälkeen tapahtui käänne huonompaan ja vuonna 2019 suhdeluku oli vain 13,18. Vuonna 2020 tilannetta saatiin hieman parannettua niin, että asukkaita per päätoiminen henkilöstö oli 13,69.

Palkkamenot sivukuluineen olivat kokonaisuudessaan 46,8 miljoonaa euroa. Palkkamenot ovat siten laskeneet 2,6 miljoonalla eurolla vuodesta 2019. Palkkamenot laskivat muun muassa tiukan kulukurin, rekrytointien vähenemisen, toimintojen keskeytysten sekä lomautusten johdosta.

Terveysperusteisten poissaolojen määrä väheni huomattavasti vuonna 2020 edelliseen vuoteen verrattuna. Niiden määrä vähentyi lähes 1 500 työpäivällä eli noin 10 % vuodesta 2019. Terveysperusteisten poissaolojen takia menetettiin yhteensä 14 821 työpäivää ja suhteutettuna henkilöstömäärään per 31.12. terveysperusteiset poissaolot olivat 13,6 työpäivää työntekijää kohden. Suurimman osuuden muodostivat 4–29 päivän poissaolot, joiden osuus oli 2,64 %.

Taulukko 6. Terveysperusteisten poissaolojen määrän kehitys 2011–2020 (pv/työntekijä).

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
11,7	13,4	12,9	13	13,3	15	14,5	15,8	14,4	13,6

4.1 Henkilöstöhallinnon kolme päätavoitetta vuonna 2020

Vuodelle 2020 yleiset henkilöstöjohtamisen, henkilöstön ja työyhteisöjen kehittämisen sekä työsuojelun tavoitteet:

1. Jatketaan henkilöstön työkykyyn ja työhyvinvointiin panostamista ja esimiesten tukemista, jotta varmistetaan henkilöstön työssä jaksaminen taloudellisesta haasteellisesta tilanteesta.

Toteuma: Vuosi osoittautui paitsi talouden, niin myös koronaviruspandemian johdosta henkilöstölle haasteelliseksi. Kaupungin sopeuttamistoimena muun muassa luonnollisen poistuman sattuessa uudelleenrekrytoinnit arvioitiin kriittisesti ja osa työntekijöistä lomautettiin määräajaksi. Lomautuksia oli yhteensä 2 649 päivää.

Maksettujen ylityötuntien määrä kaksinkertaistui kolmessa keskuksessa. Perusturvakeskuksessa ylityötarve kohdistui rankimmin palveluasumisen henkilökuntaan.

Koulutuspäivien kokonaismäärä väheni huomattavasti verrattuna edellisvuoteen, ja keskimäärin vain 67 % kehityskeskusteluista oli käyty.

2. Varmistetaan palvelussuhdeasioiden yhdenmukaisuus, vahvistetaan esimiesten osaamista ja huomioidaan henkilöstön työhyvinvointi ja työkyky sekä henkilöstön saatavuus tietyille aloille.

Toteuma: Uusi palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön 1.8.2020.

Esimiesten työkykyjohtamista ja osaamista kehitettiin sisäisesti järjestetyillä koulutuksilla, tilaisuuksilla ja työpajoilla.

Otettiin käyttöön aktiivisen tuen malli ja työtulevaisuusryhmä jatkoi toimintaansa.

Henkilöstöraportti 2020 ei käsittele henkilöstön saatavuuden tilannetta. Toimintakertomuksen mukaan monin paikoin on selviä rekrytointiongelmia.

3. Tuetaan osatyökykyisten työhön paluuta ja käytetään siihen varattu määräraha.

Toteuma: Työhön paluun tukeen kiinnitettiin erityistä huomiota. Tarvittavaksi vuosittaiseksi määrärahaksi arvioitiin nyt ensimmäistä kertaa 50 000 euroa. Vuonna 2020 toimintakulut olivat noin 30 000 euroa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

1. Henkilöstön työssä jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.
  2. On paneuduttava resurssointiongelmien ratkaisemiseen.
- Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan henkilöstömäärän tarkoituksenmukaisuutta tulee seurata jatkuvasti ei vain sopeuttamisen, vaan myös henkilöstön jaksamisen kannalta.

Työturvallisuuden ennakoitua, seuranta ja raportointia kehitettiin vuoden aikana ottamalla käyttöön WPro-työturvallisuusohjelman sähköinen riskienarviointi. Jokaisen toimipaikan tehtävänä oli tehdä riskienarviointi yhdessä henkilöstön kanssa maaliskuun loppuun mennessä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUS:

- Toimipaikkakohtaisen riskienarvioinnin käyttöönotto on hyvä lisäys työturvallisuuden parantamiseksi. Jatkossa tulisi riskiarvio tehdä vuosittain **määräaikaan mennessä** ja samassa yhteydessä analysoida tapahtuneen riskientorjunnan vaikuttavuus.

4.2 Great Place to Work®

Great Place to Work® -henkilöstötutkimus Trust Index™ perustuu väittämiin, joiden perusteella selvitetään työntekijöiden todellista kokemusta työpaikastaan. Great Place to Work® -sertifiointia varten tulee Trust Index™ -lukeman olla yli 65. Tämä ei ole toteutunut vuosien 2019 ja 2020 aikana, jolloin kyseinen henkilöstötutkimusmenetelmä on ollut Loviisassa käytössä. Trust Index™ -lukema vuonna 2019 oli 61 % ja vuonna 2020 se ei ole merkittävästi muuttunut. Täten Loviisan kaupunki ei voi vielä hakea Great Place to Work® -sertifiointia.

Great Place to Work® -henkilöstötutkimuksessa voi havaita tiettyjä kehitystrendejä. Tarkasteltaessa viiden eri kokonaisuuden kehitystä näiden kahden vuoden aikana on ainoastaan yksi osa-alue, oikeudenmukaisuuden kokemus, parantunut hiukan. Kolmella osa-alueella tulos on heikentynyt ja yhdellä pysynyt ennallaan. Tässä voidaan olettaa poikkeuksellisella vuodella olleen jonkinlaista vaikutusta, mutta kokonaisuudessaan määreitä ja lukuja tarkastellessa tämä ei ole ainoa selitys.

Huolestuttavia tyytyväisyysprosentteja ilmenee muutamalla osa-alueella. Ainoastaan 42 % vastanneista kokee, että johto on onnistunut työtehtävien jakamisessa. Luku on hieman noussut edellisvuodesta, mutta se ei ole lähelläkään tyydyttävää. Sama käy ilmi sanallisista palautteista. Kommunikaation puute leimaa koko työyhteisöä. Vain 35 % vastanneista kokee, että johdolla on selkeä näkemys organisaatiosta ja sen kehityssuunnasta, ja vain 39 % kokee, että heidät otetaan mukaan työtään koskevassa päätöksenteossa.

Poikkeuksellisen heikkona koetaan työpaikan edut ja palkkaus. Vain 13 % kokee, että Loviisan kaupungilla on tarjota ainutlaatuisia tai erityisiä etuja työpaikkana. Vain 17 % kokee saavansa oikeudenmukaisen osuuden organisaation taloudellisesta menestyksestä, ja vain 25 % kokee saavansa oikeudenmukaisen korvauksen tekemästään työstä. Tämä aiheuttaa tietenkin myös ongelmia rekrytoinnissa.

Vain puolet vastanneista on tyytyväisiä johdon toimintaan. Samoin vain hieman yli puolet kokee, että asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluihin. Tässä on koko organisaatiolla peiliin katsomisen paikka. Kuntaorganisaation perustehtävä on tuottaa palveluita asukkailleen. Mikäli se tehdään tehokkaasti ja laadukkaasti, ovat hyötyjinä sekä työntekijät että asukkaat. Johdon on organisoitava toiminta niin, että henkilöstön kokemus työn arvostuksesta nousee ja että henkilöstön potentiaali otetaan käyttöön.

Kyselyyn vastasi vain hieman yli puolet (56 %) kaupungin henkilöstöstä, vaikka kyselyyn saa vastata työaikana. Tämäkin luku on laskenut edellisvuodesta, jolloin vastausprosentti oli 59 %. Tavoitteena tulisi olla, että koko henkilöstö vastaa kyselyyn, jotta tulos olisi oikein mitattavissa ja tulkittavissa. Tähän tulee pyrkiä jatkossa erilaisin kannustimin. Kehityskeskustelu ei korvaa kyselyä, vaan täydentää sitä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Työhyvinvointikyselyn osallistumisaktiivisuus osoittaa, että kaupungin esimiestyötä pitää kehittää nykyistä määrätietoisemmaksi.
- Great Place to Work®-pistemäärää ei ole omin toimin saatu nousemaan.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Loviisan kaupungin yrityskulttuuria, johtamiskäytäntöjä ja henkilöstökokemusta on parannettava ulkopuolisen valmennusavun turvin, jotta henkilöstön työhyvinvointi paranee.

5 Kuntakonsernille asetetut tavoitteet sekä kuntakonsernin ohjaus ja valvonta

Loviisan kaupungin konsernitulos oli 5,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen, mikä on noin 1 miljoonaa euroa enemmän kuin Loviisan kaupungin ylijäämä vuonna 2020. Vuoteen 2019 verrattuna tulos on 13 miljoonaa euroa parempi.

Konsernin lainakanta oli kasvanut 84,9 miljoonasta eurosta 105,5 miljoonaan euroon vuonna 2020. Näin ollen edellisessä tilinpäätöksessä lainaa oli 5 744 euroa/asukas ja vuoden 2020 tilinpäätöksessä 7 156 euroa/asukas. Loviisan kuntakonsernin lainakanta oli vielä vuonna 2019 alle maan keskiarvon, jolloin kuntakonsernien lainat Manner-Suomessa keskimäärin asukasta kohden olivat 7 105 euroa.

Taulukko 7. Tilinpäätöserien vertailu Loviisan kaupungin ja konsernin välillä.

(1 000 €)		Loviisan kaupunki	Konserni
Verksamhetens intäkter	Toimintatuotot	23 918	56 809
Verksamhetens kostnader	Toimintakulut	-110 103	-140 161
Räkenskapsperiodens resultat	Tilikauden tulos	4 198	5 467
Bestående aktiva	Pysyvät vastaavat	126 249	150 654
Finansiella värdepapper	Rahoitusarvopaperit	708	714
Kassa och bank	Pankkisaamiset	21 650	27 212
Skulder totalt	Velat yhteensä	99 292	127 044
<i>varav långfristiga</i>	<i>josta pitkäaikaista</i>	62 478	81 966
<i>varav kortfristiga</i>	<i>josta lyhytaikaista</i>	36 814	45 078

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

Tilinpäätöksessä vuonna 2020 on verrattu kuntakonsernin tavoitteiden toteutumista kaudelle 2018–2020 asetettuihin tavoitteisiin sen sijaan, että olisi verrattu talousarviossa oleviin tavoitteisiin vuosille 2020–2022. Teksti on otsikkoa lukuun ottamatta sama kuin tilinpäätöksessä 2019.

Talousarviossa ollut konserniosio oli selkeästi parempi kuin aikaisemmissa talousarvioissa. Toteumaa ei kuitenkaan raportoitu sen mukaisesti.

- Konserniyhtiöiden edustajien ohjeistus ja valinta on selkeästi edelleen ollut puutteellista. Yhden yhtiön (Fastighets Ab Mikre Kiinteistö Oy) toiminnantarkastajiksi oli kuntalain vastaisesti valittu muu tarkastaja kuin Loviisan kaupungin tilintarkastusyhteisö.
- Kehitys- ja konsernijaosto kokoontui vuonna 2020 vain kolme kertaa hoitamaan sille kuuluvia nimitys- ja ohjeistusasioita. Kaupunginhallitus on 2021 päättänyt jaoston kuukausittaisesta kokoontumisesta.
- Työnjako kaupunginhallituksen kanssa ei ole toiminut. Asioita on käsitelty sekä hallituksessa että jaostossa.
- Myöskään hallintosäännön edellyttämää raportointia yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arviota tulevasta kehityksestä ja riskeistä ei ole toteutettu.

Toimintakertomuksen selonteko konserninvalvonnan järjestämisestä on edelleen suppea. Selonteko ei kaikilta osin täytä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen määräyksiä. Selontekoa voisi kehittää esimerkiksi seuraavasti:

- toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys
- ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä ja ohjeiden riittävyys
- konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi
- tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi
- keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö
- tiedonkulku ja sen toimivuus
- kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että tytäryhtiöiden poistosuunnitelmien puuttuminen ja sen johdosta poistojen tekeminen tuloksen salliessa aiheuttavat riskin omaisuuden arvon yliarvioimisesta taseessa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/7:** Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeita on noudatettava tilinpäätöksen konserniraportoinnissa.
- **Kehityskohde 2020/8:** Työnjako kaupunginjohtajan, kaupunginhallituksen ja kehitys- ja konsernijaoston välillä on toteutettava hallintosäännön mukaisesti.

6 Taloudellisen kehityksen arviointi

6.1 Loviisan kaupungin taloudellisen tilanteen kehitys

Loviisan asukasluku on jatkanut laskuaan vuonna 2020. Sen sijaan verotulot per asukas ovat hieman nousseet edelliseen vuoteen verrattuna ja kulut per asukas puolestaan hieman pienentyneet. Vaikka kertynyt ylijäämä kasvoi voimakkaasti vuonna 2020, niin myös lainat per asukas ovat kasvaneet 32 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Taulukko 8. Loviisan kaupungin tunnuslukuja vuosina 2011–2020.

Vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Asukasluku	15 559	15 522	15 519	15 493	15 480	15 218	15 098	14 894	14 777	14 748
Indeksi (asukasluku 100=2011)	100,00	99,76	99,74	99,58	99,49	97,81	97,04	95,73	94,97	94,79
Verot/asukas (€)	3 931	4 009	4 216	4 071	4 253	4 334	4 368	4 028	4 012	4 157
Kulut/asukas (€)	6 683	7 119	7 123	7 146	7 070	7 146	7 094	7 411	7 561	7 466
Lainat/asukas (1 000 €)	1 282	1 056	1 176	1 654	2 078	2 263	2 365	2 997	4 321	5 721
Kertynyt ylijäämä (1 000 €)	3 966	5 304	9 524	16 187	16 831	17 367	17 885	11 159	2 049	6 289

6.2 Koronaviruskriisin vaikutusten arviointi

Vuosi sitten, koronapandemian levittyä myös Suomeen tarkastuslautakunta arvioi, että:

”Koronakriisi lisää kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon menoja, heikentää talouskasvua ja työllisyyttä ja sitä kautta verotuloja sekä vähentää kuntien maksutuloja.”¹

Loviisan perusturvakeskus kirjasi vuonna 2020 yhteensä 790 000 euroa suoraan koronavirusepidemiasta johtuvia kustannuksia. Lisäksi koronavirusepidemialla oli huomattava vaikutus keskuksen henkilöstöjärjestelyihin, mutta todennäköisesti valtion 4,1 miljoonan euron koronatuki kattoi lisääntyneet kustannukset.

Valtiovarainministeriön (VM) 12.5.2021 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan koronavirusepidemian isku taloudelle jäi viime vuonna pelättyä lievemmäksi ja nyt talous on virkoamassa. Vuoden 2022 aikana talous näyttää palaavan normaaliin tilaan. Työllisten määrä ylittää VM:n ennusteen mukaan vuoden 2019 tason vasta vuonna 2023.

”Koronakriisin suurimmat vaikutukset aiheutuvat verotulojen alenemisesta. Vaikutukset eroavat alueellisesti ja kuntaryhmittäin riippuen muun muassa kunnan väestö- ja elinkeinorakenteesta.”¹

Loviisan tuloverot vuonna 2020 lisääntyivät noin 5 % verrattuna vuoteen 2019, mutta yhteisö- ja kiinteistöverojen määrät pienenevät. Kokonaisuudessaan Loviisan verotulot nousivat 1,7 miljoonaa euroa edellisvuoteen nähden. Nostetun tuloveroprosentin vaikutus oli noin 1,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 vaikuttamina olivat myös koronatukina myönnetty yhteisövero-osuuden korotus sekä verokorttiuudistuksesta aiheutunut rytmihäiriö kunnallisveron kehityksessä, joten verotulot vuonna 2021 ja suunnittelukaudella eivät ehkä nousekaan arvioidulle tasolle.

¹ Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2019: Loviisan kaupunki

”Kunnissa on mahdollisuuksien mukaan varauduttava pitkäkestoiseenkin häiriöön. On myös varauduttava siihen, että kriisistä toipumiseen menee pitkä aika välittömän kriisitilanteen jälkeenkin.”¹

Vaikka koronaviruspandemiasta johtuvista rajoituksista huolimatta arjen on pitänyt sujua, on Loviisan kaupunki ajautunut varsin pahaan häiriötilaan toiminnassaan. Kaikissa keskuksissa vuodelle 2020 suunniteltuja tehtäviä on jäänyt tekemättä huolestuttavissa määrin, ja kuitenkin henkilöstö on toimintakertomuksen mukaan joutunut koville. Tekemättömät ja myöhemmin toteutettavaksi siirretyt toiminnot ovatkin aiheuttaneet huomattavan toimintavelan, jonka korvaamiseksi tulee tehdä uskottava suunnitelma seuraavalle suunnittelukaudelle. Muun muassa perusturvakeskuksessa koronaviruspandemia on aiheuttanut lisäkustannuksia, mutta myös säästöjä. Säästöt ovat tilapäisiä, mutta esimerkiksi pandemian aikana syntynyt muiden sairauksien hoitovaje tulee näkymään erikoissairaanhoidon tulevien vuosien kustannuksissa.

Koronaviruspandemian vaikutuksesta vuonna 2020 ei yleisiä tilaisuuksia juurikaan voitu järjestää. Kaupungin kanssakäyminen kuntalaisten kanssa yleensäkin väheni, minkä seurauksena kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuudet heikkenivät.

Positiivisena asiana voidaan todeta, että koko kaupungin organisaatiossa tehtiin vuoden aikana suuri digiloikka. Työntekijät siirtyivät mahdollisuuksien mukaan tekemään etätyötä, ja kokoukset ja tapaamiset muuttuivat sähköisiksi. Käyttäjien digitaalinen osaaminen ja digitaalisten työkalujen käyttö lisääntyivät merkittävästi ja kaupunkilaisten halukkuus lähipalveluiden käyttöön väheni. Monin paikoin toimintaa on jouduttu organisoimaan uudelleen, on otettu käyttöön uusia toimintamalleja ja käytäntöjä. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän tärkeys on korostunut.

”Ei vielä tiedetä, kuinka pitkään kriisi tulee jatkumaan ja mitkä sen vaikutukset lopulta Loviisan kaupungin talouteen tulee olemaan, joten tilanteen kehittymistä tulee seurata tarkasti.”¹

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Kaupungin tulee huolellisesti arvioida korona-aikana käyttöönotettujen toimintamallien ja käytäntöjen sopivuutta uuden normaalin ajan toiminnoissa.

6.3 Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset vuonna 2021

Kuntien taloudellista asemaa arvioidaan kuluvana vuonna vuoden 2020 osalta kuntalain (410/2015) 118 §:ssä "Erittymisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely" esitettyjen kriteerien mukaisesti. Siirtymäsäädösten vuoksi vuosi 2019 oli ensimmäinen vuosi, jolloin 2015 säädetyt lain kriisikuntakriteereitä sovelletaan. Helmikuussa 2019 hallitus hyväksyi lain kuntalain muuttamisesta, joka muuttaa jälleen 118 §:n arviointikriteereitä. Näitä uusia kriteereitä sovelletaan kuitenkin vasta ensimmäisen kerran vuonna 2022, vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kunta (€)	2019	2020
Tilikauden ali-/ylijäämä	-9 109 675	4 239 021
Kertynyt ali-/ylijäämä	11 159 462	2 049 787
Yhteensä	2 049 787	6 288 808

Ei kertynyttä alijäämää.

2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Konserni (€)	2019	2020
Kertynyt ali-/ylijäämä per asukas	532	899

Ei kertynyttä alijäämää.

Lisäksi arviointimenettelyyn voi joutua, jos kahtena vuonna peräkkäin ovat täyttyneet (kaikki) seuraavat raja-arvot:

3. Kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen.

Konserni (1 000 €)	2019	2020
Vuosikate	1 241	12 975

Vuosikate positiivinen.

4. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti.

Tuloveroprosentti	2019	2020
Loviisa	19,75 %	20,25 %
Kunnat keskimäärin	19,88 %	19,96 %
Erotus	-0,13 %	0,29 %

Ei ylitä 1 prosenttiyksikköä.

5. Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla.

Lainat/asukas (€)	2018	2019	2020
Loviisa	4 388	5 744	7 156
Kunnat keskimäärin	6 537	7 084	7 454*
Erotus	-2 149	-1 340	-298
Erotus %	-33 %	-19 %	-4 %

*Tilastokeskus: ennakkotieto

Alittaa keskimääräisen lainamäärän.

6. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Konserni	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Suhteellinen velkaantuneisuus %	49,5 %	51,1 %	52,3 %	61,1 %	74,6 %	83,6 %

Suhteellinen velkaantuminen on ollut kahtena vuonna peräkkäin yli 50 % ylittäen kriisikuntakriteerin.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINNOT:

- Havaintojen mukaan Loviisan kaupunki täyttää yhden kuudesta kriisikuntakriteeristä.
- Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Loviisan kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus on alittanut 50 % viimeksi vuonna 2015, jolloin tunnusluku oli 49,5 %. Tämän jälkeen suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut vuosi vuodelta.

6.4 Arviointimenettelyn käynnistämisen edellytykset vuonna 2022

Tarkastellaan arviointimenettelyn edellytysten täyttymistä myös tulevien kriisikuntakriteerien mukaan, sillä vuoden 2020 tilinpäätös on mukana tässä arvioinnissa, joka tehdään uusilla kriteereillä jo ensi vuonna. Otetaan tarkasteluun vertailun vuoksi kaksi edellistä tilinpäätöstä eli vuoden 2020 lisäksi tilinpäätös 2019, vaikka se ei tule sisällymään vuoden 2022 arviointiin.

Kaksi ensimmäistä kriteeriä alijäämään liittyen tulevat pysymään ennallaan, eikä niitä esitetä tässä uudelleen. Sen sijaan neljän jälkimmäisen arviointikriteerin ryhmässä kaikkiin tulee muutoksia.

Lisäksi arviointimenettelyyn voi joutua, jos kahtena vuonna peräkkäin ovat täyttyneet (kaikki) seuraavat raja-arvot:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.

Konserni	2019	2020
Vuosikate/poistot %	14,3 %	166,5 %

Raja-arvo täyttyi vuonna 2019, muttei vuonna 2020.

2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.

Tuloveroprosentti	2019	2020
Loviisa	19,75 %	20,25 %
Kunnat keskimäärin	19,88 %	19,96 %
Erotus	-0,13 %	0,29 %

Ei ylitä 2 prosenttiyksikköä.

3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.

Lainat/asukas (€)	2019	2020
Loviisa	6 285	8 536
Kunnat keskimäärin	8 201	8 765*
Erotus	-1 916	-229
Erotus %	-23 %	-3 %

*Tilastokeskus: ennakkotieto

Alitti keskimääräisen lainojen ja vuokravastuiden määrän.

4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Konserni	2019	2020
Laskennallinen lainanhoitokate	0,1	1,1

Raja-arvo täyttyi vuonna 2019, muttei vuonna 2020.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2022–2024 tulee olla edelleen kaupungin taloutta sopeuttava ja tasapainottava.

6.5 Muut havainnot

1. Kaupungin toimintakertomuksessa vuodelta 2020 arviona todennäköisestä tulevasta kehityksestä huomioidaan vain koronaviruspandemiasta mahdollisesti johtuvat lisäkustannukset ja tulojen menetykset.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kaupungin tulevaa kehitystä arvioitaisiin paljon laajemmin pohjautuen mm. ajantasaiseen toimintaympäristöanalyysiin.

2. Liittyminen Covenant of Mayors -ohjelmaan ei ole edennyt. Tavoitetta kestävän energian ja ilmastotoimintasuunnitelman (SECAP) laatimisesta ja tavoitetta Covenant of Mayors -ohjelman selvittelytoimien suorittamisesta, jossa piti arvioida Loviisan kaupungin tuottamat CO₂-päästöt ja -nielut, ei saatu tehdyiksi vuonna 2020.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/9:** Loviisan kaupungin tulee omalta osaltaan ryhtyä Suomen ilmastolain edellyttämiin toimiin. Lain mukaan Suomen on vähennettävä kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoteen 1990.

3. Loviisan kaupungin kotisivuilla on huomattavan paljon vanhentunutta tietoa. Kaupungin sekä yksiköiden verkkosivujulkaisut tulee pitää ajan tasalla vähintään lain vaatimusten mukaisesti.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- **Kehityskohde 2020/10:** Kaupungin verkkosivujen päivitysvastuut on tarkennettava ja ajan tasalla pitämisen seuranta on määriteltävä.

4. Loviisan kaupungin sisäinen ohje ja periaatteet matkakustannusten korvaamisesta (KH §295, 4.11.2019) määrittelee:

Virkamatka perustuu esimiesasemassa olevan viranhaltijan tai toimielimen antamaan matkamääräykseen.

Virantoimitusmatkalla tarkoitetaan viranhaltijan tai työntekijän tavanomaiseen virkatoimintaan tai tavanomaisiin työtehtäviin liittyvää matkaa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

Tarkastuslautakunta suosittelee lisäyksiä (*kursivoituna*) ohjeen kohtaan 5, korvausten maksamisen edellytykset:

- Matkaa suunniteltaessa ensimmäiseksi keskustellaan asiasta esimiehen kanssa. Toimivaltainen *toimielin*, viranhaltija tai työntekijä antaa virka- tai koulutusmatkamääräyksen tai myöntää hakemuksesta virka- tai työvapaata. Matkalle lähtijä täyttää Populuksessa Koulutus- tai Poissaolo-lomakkeen, jonka esimies hyväksyy.

Virkamatkan korvauksen edellytyksenä on myös määräyksen antaneen toimielimen, viranhaltijan tai työntekijän merkintä saadusta kirjallisesta matkaraportista.

7 Johtopäätökset

Loviisan kaupunkikonsernin tulos oli vuonna 2019 alijäämäinen 7,8 miljoonaa euroa, mutta suunta kääntyi tilinpäätöksessä vuonna 2020, jossa tulos on 5,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kumulatiivista ylijäämää on näin ollen kertynyt 13,3 miljoonaa euroa, mikä on lähellä vuoden 2018 tasoa, jolloin kumulatiivista ylijäämää oli 15,7 miljoonaa euroa.

Vuonna 2020 Loviisan kaupunki teki 4,2 miljoonaa euroa ylijäämäisen tuloksen. Sen kertynyt ylijäämä on 6,3 miljoonaa euroa.

On huomattava, että ylijäämän syntymiseen on vaikuttanut vuonna 2020 valtion maksamat kertaluonteiset erät: peruspalvelujen valtionosuuksiin sisältyi koronatukia 4,1 miljoonaa euroa ja lisäksi Loviisan kaupunki sai harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen 1,2 miljoonaa euroa. Verotulomenetyksen korvaus siirrettiin vuodesta 2020 alkaen omalle momentilleen pois peruspalvelujen valtionosuudesta ja sitä maksettiin tänä vuonna 7,2 miljoonaa euroa.

Sekä kaupunkikonsernin että Loviisan kaupungin lainakanta on kasvanut tilikaudella 2020 lähes 21 miljoonaa euroa ja sitä edellisellä tilikaudella kasvua oli lähes 20 miljoonaa euroa. Kun huomioidaan lainojen lisäksi leasing-rahoituksen aiheuttamat vuokravastuut, niin kasvua on kaupungin osalta 32 miljoonaa euroa vuonna 2020 ja sitä edellisellä tilikaudella kasvua oli 14 miljoonaa euroa. Konsernin osalta lainat ja vuokravastuut kasvoivat 33 miljoonaa euroa ja edellisellä tilikaudella reilut 12 miljoonaa euroa. Kaupunkikonsernin lainat ja vuokravastuut ovat tilinpäätöshetkellä noin 126 miljoonaa euroa.

Kun tarkasteltiin Loviisan kaupungin edellytyksiä arviointimenettelyyn joutumiselle, niin havaittiin vain yhden kuudesta arviointikriteeristä täyttyvän. Kriteeri koskee kuntakonsernin suhteellista velkaantuneisuutta, eikä sen ylittäminen yksistään johda arviointimenettelyn aloittamiseen. Toisaalta tämä kriteeri poistuu ensi vuonna eli 2022 tehtävässä arvioinnissa, jolloin se korvataan konsernin laskennallisella lainanhoitokatteella. Tämäkin tunnusluku täytti raja-arvon vuonna 2019 mutta kääntyi paremmaksi tilinpäätöksessä 2020. Uusista arviointimenettelyn kriteereistä myös vuosikatteen ja poistojen suhde alitti sallitun arvon vuonna 2019.

Tunnuslukujen arvioinnin perusteella voidaan tulla siihen johtopäätökseen, että lainat ja vuokravastuut ovat Loviisassa joka tapauksessa korkealla tasolla ja voivat tulevaisuudessa osoittautua kaupungin akilleenkantapääksi.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUKSET:

- Tarkastuslautakunta kehottaa kaupunkia kiinnittämään vakavaa huomiota velkaantuneisuuteen sekä noudattamaan tulevana vuosina tiukkaa talouskuria.

7.1 Kehityskohteet 2020

- **Kehityskohde 2020/1:** Kehitys- ja konsernijaosto seuraa ja kirjaa Cursor Oy:n kanssa sovittujen kehittämiskohteiden edistymistä kuukausittain kokouksissaan.
- **Kehityskohde 2020/2:** Kaupunginhallitus seuraa kehityskohteiden edistymistä ottamalla seuraamispykälän säännöllisesti kaupunginhallituksen esityslistalle kerran kuukaudessa.
- **Kehityskohde 2020/3:** Tarkastuslautakunta ehdottaa, että sisäiselle valvonnalle luodaan seurantatyökalut ja mittarit, esimerkiksi käyttäen Kuntaliiton lomaketta.
- **Kehityskohde 2020/4:** Sisäisen valvonnan ja riskienhallintaohjeen mukainen riskienhallintatyöryhmä tulee nimetä.
- **Kehityskohde 2020/5:** Sosiaalihuoltolain 47. §:n edellyttämät omavalvontasuunnitelmat on tehtävä.
- **Kehityskohde 2020/6:** Maaseutuyksikkö laatii yhdessä maaseutulautakunnan kanssa kehittämissuunnitelman, jossa huomioidaan yksikön toiminnalliset, taloudelliset ja organisatoriset muutokset vuosina 2022–2026. Suunnitelmaa seurataan vähintään puolivuositain sekä maaseutulautakunnassa että elinkeino- ja infrastruktuuri-lautakunnassa.
- **Kehityskohde 2020/7:** Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeita on noudatettava tilinpäätöksen konserniraportoinnissa.
- **Kehityskohde 2020/8:** Työnjako kaupunginjohtajan, kaupunginhallituksen ja kehitys- ja konsernijaoston välillä on toteutettava hallintosäännön mukaisesti.
- **Kehityskohde 2020/9:** Loviisan kaupungin tulee omalta osaltaan ryhtyä Suomen ilmasto-lain edellyttämiin toimiin. Lain mukaan Suomen on vähennettävä kasvihuonekaasu-päästöjään vähintään 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoteen 1990.
- **Kehityskohde 2020/10:** Kaupungin verkkosivujen päivitysvastuut on tarkennettava ja ajan tasalla pitämisen seuranta on määriteltävä.

7.2 Lopuksi

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kaupunginvaltuusto pyytää kaupunginhallituksesta kuntalain mukaisen selvityksen arviointikertomuksesta aiheutuvista toimenpiteistä kaupunginvaltuuston käyttöön kaupunginvaltuuston lokakuun 2021 kokoukseen mennessä ennen tulevan vuoden talousarvion käsittelyä. Selvitykset ehdotetaan täytettäväksi tarkastuslautakunnan kehittämiskohdetaulukkoon, kaupunginvaltuustolle erityisesti seurattavaksi.

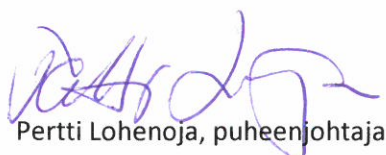
Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin henkilökuntaa sekä vastuullisia luottamushenkilöitä vuoden 2020 hyvästä ja tuloksellisesta työstä.

Kuvat: Mia Aitokari

8 Allekirjoitukset

Loviisassa 1. päivänä kesäkuuta 2021

Pertti Lohenoja, puheenjohtaja

Mia Aitokari, varapuheenjohtaja

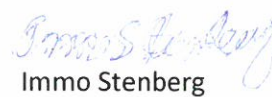
Henry Friman

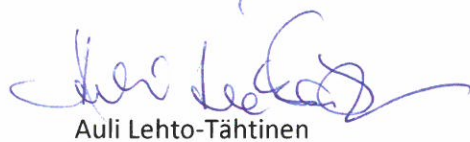
Thérèse Meriheinä

Berndt-Gustaf Schauman

Immo Stenberg

Auli Lehto-Tähtinen

Liite 1.

Sosiaalialan valvontaa ohjaavat lait ja asetukset:

- Asetus yksityisestä terveydenhuollosta (744/1990)
- EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) (2016/679)
- Hallintolaki (434/2004)
- Kansanterveyslaki (66/1972)
- Kuntalaki (410/2015)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) ja lain muuttamisesta annettu laki (565/2020), joka astui voimaan 1.10.2020.
- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki lastensuojelulain muuttamisesta (542/2019)
- Laki omaishoidon tuesta (937/2005)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992)
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä (817/2015)
- Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)
- Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006)
- Laki toimeentulotuesta (1412/1997)
- Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta (815/2015)
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)
- Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Mielenterveyslaki (1116/1990)
- Perhehoitolaki (263/2015)
- Päihdehuoltolaki (41/1986)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta laadittavasta suunnitelmasta (341/2011)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus yksityisestä terveydenhuollosta (7/2006)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus yksityisistä sosiaalipalveluista (1053/2011)
- Sosiaalihuoltoasetus (607/1983)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Suomen perustuslaki (731/1999)
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
- Tietosuoja laki (1050/2018)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)